

DOI: <https://doi.org/10.51209/platform.2.10.2024.186-204>
УДК 7.747:012;75

Світлана Вікторівна СТРЕЛЬЦОВА,
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв,
Київ, Україна,
e-mail: s.streltsova@dakkkim.edu.ua,
ORCID: 0000-0003-4612-911X

ХУДОЖНІЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ О. ДЕНИСЕНКА У ФОРМУВАННІ ДИЗАЙНУ СЕРЕДОВИЩА

Анотація. У статті розглянуто творчий інструментарій Олега Денисенка як головну частину формування дизайну середовища у виставковому просторі. Основні цілі та задачі, які можна включати в діяльність митця, полягають не тільки у створенні художнього твору, а й повинні мати набагато розлогіший компонент, який впливає на організацію та дизайн середовища в цілому. Дизайн середовища – це галузь дизайну, яка фокусується на створенні та організації простору для забезпечення комфортних, функціональних та естетично привабливих умов для людей. Максимально охоплює як внутрішні, так і зовнішні простори, включаючи інтер'єри будівель, ландшафти, громадські місця, парки, сквери та інші об'єкти. Олег Денисенко – видатний український художник, чия творчість справила значний вплив на розвиток сучасного мистецтва. Його художній інструментарій, що поєднує традиційні техніки з інноваційними підходами, став основою для концепції особливих просторових конфігурацій, які органічно вписуються у навколишнє середовище. Творчість О. Денисенка вирізняється помітним акцентом у використанні витриманих колірних поєднань та різноманітних фактур. Митець майстерно

комбінує різні матеріали, створюючи багатошарові композиції, які є водночас естетично привабливими та функціональними. Колірні рішення, обрані художником, здатні змінювати сприйняття простору, наділяючи його новими смислами та емоціями. Твори Денисенка вирізняються вправним використанням світла як елементу дизайну, що створює додаткову, особливу архітектоніку творів і певний настрій у сприйнятті. Крім того, мистецький інструментарій художника охоплює глибоке осмислення соціокультурного контексту. Його творчість часто слугує засобом міжособистісної взаємодії, впливаючи на розвиток інформаційної комунікації. Унікальність і актуальність його творчості пояснюється вправним поєднанням естетики, функціональності та соціальної значущості. Таким чином, мистецька діяльність Денисенка виходить за рамки загальноприйнятого створення простору, розширюючи свій вплив на культуру дизайну в Україні та за кордоном.

Ключові слова: О. Денисенко, митець, художній інструментарій, дизайн середовища, формування простору, соціокультурний контекст, інновації.

Вступ. Сучасні дизайнерські підходи у формуванні середовища (завершене сприйняття інтер'єрного простору) найкраще реалізуються у виставкових залах, де загальному впливу підпорядковуються колірні взаємодії та просторові форми зі змістовним поєднанням композиційного задуму мистецьких творів. У творчості багатьох митців розкриваються безумовні тенденції та взаємодія з викликами сучасного дизайну, але до найцікавіших прикладів поєднання та відчуття проблематики сьогодення належить мистецька діяльність українського художника О. Денисенка. Різноманітність інструментарію митця дозволяє йому працювати в різних видах мистецтва та

втілювати власні філософські міркування, залишаючись у постійному вербальному спілкуванні з глядачем, отже, може впливати на створення відповідного середовища. Треба зазначити, що останнім часом творчість художника викликає максимальну зацікавленість як в Україні, так і поза її межами, то ж, потребує особливої дослідницької уваги.

Постановка проблеми. Головним питанням у вивченні даної проблематики ми ставимо розуміння творчого доробку митця, а також його підходів, винаходів, нових методів роботи з матеріалами, художнього інструментарію творчості. Нагальною потребою дослідження є формування та структуризація мистецької діяльності О. Денисенка відповідно до виду творчості й реалізації у загальноєвропейському контексті. Дослідження мистецької практики митця дозволить виявити основні принципи та підходи у створенні органічного дизайну середовища, який відображається у самоідентифікації автора через унікальні стильові рішення та мову самовираження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість митця опосередкована досліджувалася в оглядових статтях його виставкової діяльності такими авторами, як О. Загакайло, П. Зиміна, Д. Кречетова [1; 2; 4]. Графічну манеру художника в контексті станкової графіки Львова досліджувала Т. Шепеть [12]. Висвітлює діяльність митця у контексті аналізу формування львівської школи графіки науковець О. Руденко [8]. Наукові розвідки та аналіз особливостей експериментальної діяльності та інноваційних підходів автора досліджували Н. Кохан, Г. Стахевич [3]. Ґрунтовними дослідженнями в області графічного мистецтва та екслібристики є роботи Н. Землянської, С. Зарі, П. Нестеренка, Ю. Романенкової [5; 6; 13]. Вивченню феномену творчості Олега Денисенка

присвячують свої наукові статті Ю. Романенкова, С. Стрельцова [7; 9; 10; 11]. Треба додати, що поки немає комплексного дослідження творчої діяльності та доробку митця, то ж, у подальшому плануємо проводити роботу з вивчення та фіксації унікальної діяльності автора.

Мета статті – визначити художній інструментарій у контексті мистецького доробку Олега Денисенка та виявити основні позиції творчого підходу автора, що впливають на формування сучасного дизайну середовища, на прикладі виставкової діяльності.

Виклад основного матеріалу. Олег Денисенко – видатний український художник, чия діяльність має неабиякий вплив на становлення сучасного мистецтва та дизайну. Його творчий арсенал, що поєднує традиційні техніки з новаторськими підходами, став основою для створення унікальних дизайнерських об'єктів та рішень, які органічно інтегруються у навколишнє середовище.

Одним із ключових складників роботи Денисенка є майстерне поєднання різних матеріалів в одному творі, використання можливостей кольору та текстури, які підкреслюють змістове наповнення. Автор майстерно створює свої полотна, скульптури, арт-буки, предмети вжиткового мистецтва, формуючи багатшарові композиції, які не лише естетично привабливі, але й практичні. Колористичні рішення, обрані митцем, здатні змінювати сприйняття простору, надаючи йому нові значення та емоційне наповнення.

Денисенко у своїх роботах також активно використовує світло як важливий елемент дизайну. Його проекти часто мають ретельно продумане освітлення, яке підкреслює архітектурну складову об'ємно-просторових об'єктів і деталей, що надалі формують певний настрій твору та середовища. Завдяки цьому простір стає не лише

функціональним, але й емоційно насиченим, що сприяє комфортному перебуванню у ньому людей.

У жовтні 2024 р. виставковий простір Національної галереї мистецтв імені Б. Г. Возницького презентував персональну виставку автора «Фрагменти». Митець представив твори, виконані у різних видах мистецтва, що по суті стало конгломерацією творчого доробку художника. Гармонійна взаємодія скульптур, картин, творів ужиткового мистецтва та оформлення експозиційних вітрин як окремих творів-інсталяцій стали втіленням дизайнерського підходу у взаємодії простору та об'єктів мистецтва.

Провідним предметом творчого натхнення для О. Денисенка виступають крила як символ польоту та втілення творчості й мрій. Більшість творів митця мають окрилене втілення і концентрують увагу на формулюванні філософських роздумів над темами життя, смерті, духовності та людського існування. Так, єднальним елементом всієї виставки виступає головний твір «Ікар». Робота, що складається з двох самостійних частин, формує цільну концептуальну історію і замикає на собі весь простір зала (рис.1). Обидві роботи мають спільний компонент – складне символічне наповнення, з використанням солярних знаків та поєднані колірною палітрою, що створює атмосферу таємничості, синтезуючи небесний, духовний та земний й людський аспекти. Ці два твори втілюють у собі інноваційні підходи у виконанні, бо сонце має підсвічування зсередини, а полотно з зображенням «постаті» відбиває направлені промені світла, що створює єдиний об'ємно-просторовий твір та стає акцентом середовища.

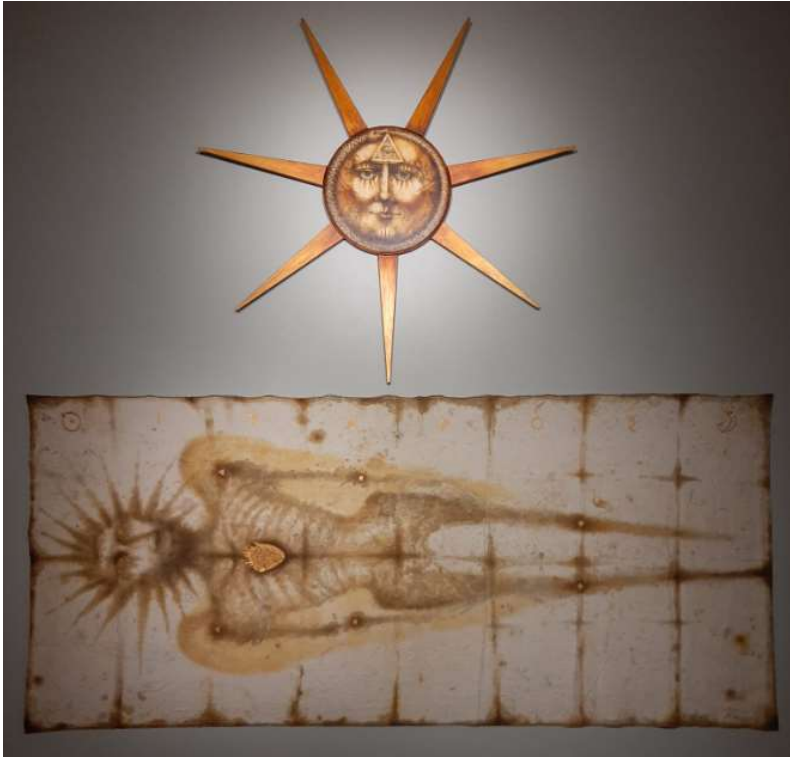

Рис. 1. Денисенко О. «Ікар». Полотно, олія. 300x120 см. персональна виставка «Фрагменти». Львівська Національна галерея мистецтв імені Б. Г. Возницького, 2024 р. Фото з відкритих джерел

Цей сюжет давньогрецького міфу втілюється на великому полотні з використанням прийомів і технік, притаманних О. Денисенкові. На умовній «Плащаниці» зображено людське тіло, дещо скелетоподібне, що з середини грудної клітини випромінює сяйво, золоте серце. Голову огинають проміні сонця, а саме тіло огорнуте стилізованими крилами. Твір уособлює єднання релігійної та історичної тематики, що створює поєднання духовного й містичного, смерті та відродження.

Кругла за формою сонце, з людським обличчям із виразними рисами, на чолі має трикутний символ «Всевидяче Око», що проводить певну аналогію з духовним просвітленням та божественним наглядом. Промені сонця уособлюють восьмикутну Віфлеємську зірку, символ абсолютного балансу, рівноваги та гармонії. У такому поєднанні роботи створюють динамічний контраст та посилюють загальний сенс. Вони об'єднані золотаво-коричневою колірною палітрою, що надає їм єдності та створює враження давнини й сакральності.

Крім того, художній арсенал О. Денисенка характеризується глибоким розумінням соціокультурного контексту. Він відчуває, враховує необхідність та вимоги сьогодення, що дозволяє йому створювати роботи, які відповідають сучасним вимогам. Його проєкти часто стають платформою для взаємодії людей, сприяючи актуалізації головних питань та проблем у культурному середовищі.

Митець володіє здатністю поєднувати естетику, функціональність та соціальну значущість робіт, що робить його твори унікальними та актуальними. Щодо художнього інструментарію, який впливає на формування дизайну середовища, можна виділити такі елементи: колір, текстура, освітлення (світіння), художні матеріали, просторове планування, а також врахування соціальних і культурних аспектів.

Серед цікавих об'єктів виставкового простору, що привертають увагу та взаємодіють з простором, середовищем та глядачем, інсталяції, оформлені у вітринах, які виступають самостійними творами мистецтва (рис.2-3). Композиції цих інсталяцій багатопланові, збалансовані, виглядають як добірка ретельно підібраних предметів, які пропонують численні інтерпретації та наповнені символізмом.

Фото з відкритих джерел

Поєднання предметів, їх символічне значення, використання контрастів створюють насичену візуальну історію. З одного боку, це може бути представлення світу знань, досліджень та мистецтва, з іншого – міркування на тему часу, смерті та тлінності людського існування. Поєднання наукових інструментів із натуральними об'єктами відображає інтерес до дослідження світу в його різних аспектах. Це не просто набір випадкових предметів, а розповідь про інтелект, цікавість і прагнення до пізнання, прояв великої ерудиції та інтелектуального потенціалу.

Художній інструментарій О. Денисенка багатокомпонентний і охоплює чіткі визначення, серед них: митець – втілення ідейного генерування; художній твір – квінтесенція творчої майстерності; семіотика картини – засіб вербального спілкування; методи та прийоми – демонстрація художньої майстерності; сюжетний задум – розуміння соціокультурного контексту; інноваційність –

*Рис. 4-5. Денисенко О. Персональна виставка «Фрагменти».
Львівська Національна галерея мистецтв імені Б. Г. Возницького.
2024 р. Фото з відкритих джерел*

здатність відчувати потреби сьогодення; мистецький експеримент – відкритість до нових тенденцій; виставкова діяльність – взаємодія з простором. Графічні твори, представлені на виставці, мають широкий спектр реалізації художнього інструментарію автора. Увага акцентується на композиційних рішеннях картин, відстежується ритмічна гра, у результаті якої динамічні лінії гармонійно поєднуються зі статичністю малюнків. Дещо спрощені, стилізовані форми, засобами образотворення впаюються в реалістичні елементи творчого задуму автора. Поєднання переплетеності лінійних зображень, шрифтових композицій, текстурності, об'ємно-просторового втілення об'єктів на площині та гармонійних колірних вкраплень

розкривають технічні та технологічні аспекти творчості митця (рис. 4-5).

Арт-буки також оформлені у вітринах, але не виступають як самостійні інсталяції. Це вже створення окремих «сувоїв» історичних полотен, творів мистецтва, історій, які поєднують у собі майстерність автора, глибокі знання та розуміння буття. Особливість та неординарність художнього рішення підкреслюється ефектом випромінюваного світла з використанням засобів спрямованого освітлення та взаємодії з простором виставкових залів та середовища.

Окремо хочемо зауважити увагу на гесографіях та станкових скульптурах, які у виставковому просторі формують середовище та у побуті стають частиною інтер'єрного простору. Твори О. Денисенка, виконані в техніці гесографії, вступають у діалог з глядачем. За технічними прийомами виконання ці картини стають частиною тактильної та візуальної взаємодії, що створює особливе відчуття присутності, участі у процесі роботи та співпраці з автором.

Винахід автора дозволяє доторкнутися до мистецтва всім охочим. Його твори мають рельєфні зображення, поєднують різні матеріали та фактури, а на дотик можуть сприйматися як тифлографія, що робить такий вид мистецтва доступним для всіх.

Інтер'єрний простір виставкових залів поєднаний між собою станковими скульптурами автора (рис.6-7).

Вони самі по собі є унікальними, бо існують тільки в одному екземплярі. Техніка виконання просторової форми дозволяє автору створювати не просто скульптуру, а мистецький артефакт, що викликає подекуди дитяче захоплення та дослідницький інтерес.

Рис. 6. Денисенко О. Персональна виставка «Фрагменти». Львівська Національна галерея мистецтв імені Б. Г. Возницького. 2024 р. Фото з відкритих джерел

Скульптурні композиції сповнені символами, деталями та атрибутами. Вони ніби занурюють нас у вічність, несуть знання крізь покоління та відтворюють середньовічні легенди, історії та міфи. Художній інструментарій О. Денисенка відзначається багатогранністю та чіткою структурою, де митець виступає генератором ідей, а його твори – виявом майстерності. Семантика картин стає засобом комунікації, а майстерність проявляється через різноманітні методи та прийоми.

Розуміння соціокультурного контексту формує сюжетний задум, а інноваційність та відкритість до експериментів дозволяють митцю відчувати потреби часу та взаємодіяти з навколишнім простором через виставкову діяльність.

Рис. 7. Денисенко О. Персональна виставка «Фрагменти». Львівська Національна галерея мистецтв імені Б. Г. Возницького. 2024 р. Фото з відкритих джерел

Таким чином, творчий інструментарій Денисенка – це збалансована система, де кожен елемент відіграє важливу роль у створенні художнього твору.

Висновки. Отже, аналіз творчого інструментарію Олега Денисенка демонструє, що художник може стати архітектором середовища, впливаючи не тільки на естетику простору, а й на його функціональність та соціокультурну значущість. Це підкреслює важливість інтеграції мистецького бачення в процес створення дизайну середовища для досягнення максимального ефекту.

Унікальність та актуальність творчості Олега Денисенка полягає саме у поєднанні естетики, функціональності та соціальної значущості. Він не просто створює простір, а наповнює його глибинним змістом,

трансформуючи досвід сприйняття та взаємодії з ним. Таким чином, його творчий підхід виходить за рамки традиційного уявлення про мистецтво та дизайн, що значно підвищує престиж українських митців на міжнародній арені.

Особливу увагу варто звернути на майстерне відтворення світла, використання текстури та матеріалів як важливих елементів дизайну, що формує архітектоніку творів та настрої, а також на глибоке осмислення культурного контексту. Діяльність художника виходить за межі створення окремого художнього твору, охоплюючи організацію та дизайн середовища в цілому, то ж, потребує подальшого детального вивчення творчого доробку митця.

Список використаної літератури:

1. Загакайло О. Львівський графік Олег Денисенко: «Мистецтво України, як і військо, живе завдяки волонтерам». URL: <https://salo.li/20D0C88>
2. Зиміна П. Олег Денисенко: «Ми настільки звикли до банальних речей, що не помічаємо їх геніальності». URL: <https://salo.li/bCf60AE>
3. Кохан Н., Стахевич Г. Традиційні художні технології як основа експерименту в сучасному мистецтві (на прикладі технології «левкас»). Вісник НАКККіМ. 2022. № 2. Сс. 116-121.
4. Кречетова Д. Картини, що читають руками. У США презентували новий вид мистецтва, винайдений українцями. URL: <https://salo.li/bE6e485>
5. Нестеренко П. Історія українського есклібриса. Київ: Темпора, 2010. 328 с.
6. Романенкова Ю. Сучасний український есклібрис у вітчизняній гуманітаристиці: до питання стану дослідженості феномену. Арт-платформа. 2022. Вип. 6(2). Сс. 130-149.

7. Романенкова Ю., Стрельцова С. Антологія польоту у творчості Олега Денисенка. АРТ-платФОРМА. 2023. Вип. 1(7). С. 99-123.
8. Руденко О. Львівська школа графіки як визначне явище в українському мистецтві. Українська академія мистецтв. Дослідницькі та науково-методичні праці. 2016. Вип. 25. Сс. 23-33.
9. Стрельцова С. Скульптура Олега Денисенка як тривимірна археологія графічних творів. АРТ-платформа. 2020. Вип. 2(2). Сс. 209-228.
10. Стрельцова С. Інновації Олега Денисенка: технологічні пошуки. АРТ-платФОРМА. 2023. Т. 8 (2). Сс. 273-294.
11. Стрельцова С. Символізм художньої мови та принципи образотворення в артбуках Олега Денисенка. Культура і сучасність: альманах. 2023. № 1. Сс. 144-149.
12. Шепеть Т. Свобода творчого самовияву у працях львівських графіків кінця ХХ століття. Мистецтвознавство'14. 2014. Сс. 227-234.
13. Romanenkova J., Zemlianska N., Zaria S. Religious genre in the contemporary Ukrainian exlibris: schools, techniques, main characteristics. International Circular of Graphic Education and Research. 2021. No13. Pp. 29-41.

Svitlana V. STRELTSOVA,
National Academy of Culture and Arts Management,
Kyiv, Ukraine,
e-mail: s.streltsova@dakkkim.edu.ua,
ORCID: 0000-0003-4612-911X

O. DENYSENKO'S ARTISTIC TOOLS IN SHAPING THE DESIGN OF THE ENVIRONMENT

Abstract. The article deals with the creative tools of Oleh Denysenko as the main part of the design of the environment in the exhibition space. The main goals and objectives that can be included in the artist's activities are not only to create an artwork, but should also have a much more extensive component that affects the organisation and design of the environment as a whole. Environmental design is a branch of design that focuses on the creation and organisation of space to provide a comfortable, functional and aesthetically pleasing environment for people. It covers both interior and exterior spaces, including building interiors, landscapes, public spaces, parks, squares and other objects. Oleh Denisenko is an outstanding Ukrainian artist whose work has had a significant impact on the development of contemporary art. His artistic toolkit, which combines traditional techniques with innovative approaches, has become the basis for the concept of special spatial configurations that organically fit into the environment. O. Denysenko's work is distinguished by a noticeable emphasis on the use of sustained colour combinations and various textures. The artist skilfully combines different materials, creating multi-layered compositions that are both aesthetically pleasing and functional. The colour solutions chosen by the artist are able to change the perception of space, giving it new meanings and emotions. Denysenko's works are distinguished by the skilful use of light as the main design element, which

creates an additional, special architectonics of the works and a certain mood in perception. In addition, the artist's artistic tools include a deep understanding of the socio-cultural context. His work often serves as a means of interpersonal interaction, influencing the development of information communication. The uniqueness and relevance of his work is explained by a skilful combination of aesthetics, functionality and social significance. Thus, Denisenko's work goes beyond the conventional creation of space, expanding its influence on the design culture in Ukraine and abroad.

Key words: O. Denysenko, artist, artistic tools, environmental design, space formation, socio-cultural context, innovations.

References:

1. Zahakailo, O. (2016). Lvivskyi hrafiik Oleh Denysenko: "Mystetstvo Ukraini, yak i viisko, zhyve zavdiaky volonteram"[Lviv graphic artist Oleh Denysenko: "Art in Ukraine, like the army, lives thanks to volunteers"]. Available at: <https://salo.li/20D0C88> [in Ukrainian].
2. Zymina, P. (2014). Oleh Denysenko: "My nastilky zvykly do banalnykh rechei, shcho ne pomichaiemo yikh henialnosti" [Oleh Denisenko: "We are so used to banal things that we do not notice their genius"]. Available at: <https://salo.li/bCf60AE> [in Ukrainian].
3. Kokhan, N., Stakhevych, H. (2022). Tradytiini khudozhni tekhnolohii yak osnova eksperymentu v suchasnomu mystetstvi (na prykladi tekhnolohii "levkas") [Traditional artistic technologies as the basis of an experiment in modern art (on the example of the "levkas" technology)]. Visnyk NAKKKiM. 2, 116-121 [in Ukrainian].
4. Krechetova, D. Kartyny, shcho chytayut' rukamy. U SSHA prezentuvaly novyy vyd mystetstva, vynaydenyy ukrayintsyamy [Pictures that are read with hands. A new art

form invented by Ukrainians was presented in the USA]. Available at: <https://salo.li/bE6e485> [in Ukrainian].

5. Nesterenko, P. (2010). Istoriya ukrayins'koho ekslibrysa [History of the Ukrainian ex-libris]. Kyiv: Tempora [in Ukrainian].

6. Romanenkova, Yu. (2022). Suchasnyy ukrayins'kyy ekslibrys u vitchyznyaniy humanitarystytsi: do pytannya stanu doslidzhenosti fenomenu [Modern Ukrainian ex-libris in domestic humanitarianism: to the question of the state of research of the phenomenon]. Art-platforma. 6 (2), 130-149 [in Ukrainian].

7. Romanenkova, Yu., Streltsova, S. (2023). Antolohiia polyotu u tvorchosti Oleha Denysenka [Flight Anthology in the Works by Oleh Denysenko]. Art-platforma. 1(7), 99-123 [in Ukrainian].

8. Rudenko, O. (2016). Lvivska shkola hrafiky yak vyznachne yavyshche v ukrainskomu mystetstvi [Lviv School of Graphic Arts as an outstanding phenomenon in Ukrainian art]. Ukrainska akademiia mystetstva. 25, 23-33 [in Ukrainian].

9. Streltsova, S. (2020). “Skulptura Oleha Denysenka yak tryvymirna arkhеolohiia hrafichnykh tvoriv” [“Oleh Denysenko’s sculpture as a three-dimensional archeology of graphic works”]. ART-platFORMA. 2, 210-229 [in Ukrainian].

10. Streltsova, S. (2023). Innovatsii Oleha Denysenka: tekhnolohichni poshuky [Oleh Denysenko's innovations: technological searches]. ART-platFORMA. 8 (2), 273-294 [in Ukrainian].

11. Streltsova, S (2023). Symvolizm khudozhnoi movy ta pryntsypy obrazotvorennia v artbukakh Oleha Denysenka [Symbolism of artistic language and principles of image making in Oleh Denysenko's art books]. Kultura i suchasnist. 1, 144-149 [in Ukrainian].

12. Shepet, T. (2014). Svoboda tvorchoho samovyiavu u pratsiakh lvivskykh hrafikov kintsia KhKh stolittia [Freedom of

Creative Expression in the Works of Lviv Graphic Artists of the Late Twentieth Century]. *Mystetstvoznavstvo* 14. 227-234 [in Ukrainian].

13. Romanenkova, J., Zemlianska, N., Zaria, S. (2021). Religious genre in the contemporary Ukrainian exlibris: schools, techniques, main characteristics. *Circular of Graphic Education and Research*. 13, 29-41 [in English].